

Vierdimensionale Klachtenlijst (4DKL)

Auteur: B. Terluin

Doelgroep

Adolescenten (vanaf 15 jaar) en volwassenen, die de Nederlandse taal beheersen en niet manifest psychotisch of manisch zijn.

Doel

De 4DKL heeft als doel stresssymptomen te onderscheiden van depressie, angst en somatisatie. De vragenlijst kan zowel worden gebruikt bij wetenschappelijk onderzoek als in de klinische praktijk. De meeste ervaring is tot nu toe opgedaan in de huisartsenpraktijk en in de bedrijfsgezondheidszorg. De vragenlijst is opgenomen in de richtlijn Handelen van de bedrijfsarts bij werknemers met Psychische klachten (2000).

Beschrijving

De 4DKL meet vier dimensies van psychopathologie: Distress, Depressie, Angst en Somatisatie. De Distressschaal vraagt naar psychische spanningsklachten, variërend van licht (piekeren, gespannenheid) tot ernstig (onmacht, demoralisatie). De Depressieschaal vraagt naar specifieke symptomen van een stemmingsstoornis: ernstige anhedonie en depressieve cognities. De Angstschaal vraagt naar specifieke symptomen van angststoornissen: irrationele en fobische angst. De Somatisatieschaal vraagt naar een scala aan functionele lichamelijke klachten.

De 4DKL bestaat uit 50 items, 16 items voor Distress, 6 items voor Depressie, 12 items voor Angst en 16 items voor Somatisatie. De vragen betreffen de periode van de afgelopen week en worden beantwoord op een 5-puntsschaal: "nee", "soms", "regelmatig", "vaak", "heel vaak" of "voortdurend".

De 4DKL is voortgekomen uit onderzoek naar psychosociale problemen in de eerstelijnsgezondheidszorg. De meest voorkomende problematiek in deze setting is stressgerelateerd, te benoemen als spanningsklachten wanneer het sociaal functioneren nog redelijk intact is, of surmenage (overspanning) wanneer het sociaal functioneren is verstoord. Het klachtenpatroon van patiënten met spanningsklachten of surmenage wordt gekenmerkt door a-specifieke 'distress'-klachten. Deze klachten blijken goed te onderscheiden van depressie, angst en somatisatie. Met behulp van de 4DKL kan derhalve een goed onderscheid worden gemaakt tussen ongecompliceerde stressgerelateerde problematiek en psychiatrische stoornissen.

Psychometrische eigenschappen

Bij individueel gebruik in de klinische praktijk kan gebruik worden gemaakt van normscores (decielen) van werknemers (n=3852) en van opeenvolgende huisartspatiënten van 15-65 jaar (n=2127). Van de huisartspatiënten zijn tevens aparte normen berekend voor patiënten met psychosociale klachten (n=665) en patiënten zonder klachten (n=1462). Ook zijn van alle normgroepen aparte normtabellen opgenomen voor mannen en vrouwen.

De 4DKL heeft een hoge interne consistentie, variërend van .84 tot .94 en een hoge test-hertestcorrelatie, variërend van .89 tot .94.

De vragenlijst is vergeleken met bekende Nederlandse vragenlijsten als de Zung Self-Rating Depression Scale, de General Health Questionnaire (GHQ), de Maastrichtse Vragenlijst (MV) en de Hospital Anxiety Depression Scale (HADS). In de eerste plaats bleek de 4DKL een logische samenhang met de overeenkomstige schalen van deze klachtenlijsten te vertonen. Daarnaast bleek de 4DKL ook depressieve cognities te meten, een onderdeel dat niet door de andere instrumenten wordt meegenomen.

Afname

Schriftelijke of direct achter de computer. Individueel en groepsgewijs. De afnameduur is 5-10 minuten.

Scoring

Handscoring met behulp van scoringsformulier: duur 5-10 minuten. Computerscoring: ja.

Meer informatie

De 4DKL is niet alleen beschikbaar voor psychologen en psychiaters, maar ook voor huisartsen, bedrijfsartsen en fysiotherapeuten. De betrouwbaarheid en criteriumvaliditeit van de 4DKL werden voldoende beoordeeld, de begripvaliditeit werd goed beoordeeld (Evers e.a., 2000). Bron: www.datec.nl